

Goran Đurđević **SJENE USPJEHA.**

Eseji o obrazovanju,
odgoju i kvaliteti

Duriex, 2023.

Svoje je prvo izdanje 2023. godine doživjela knjiga *Sjene uspjeha*, sugestivnog podnaslova – „Eseji o obrazovanju, odgoju i kvaliteti“. Autor Goran Đurđević, koji trenutno živi i radi u Pekingu, ovom je knjigom obuhvatio svoja razmatranja o osnovnoškolskom, srednjoškolskom i visokom obrazovanju, započevši tekstovima nastalima u doba njegovih studentskih dana na Sveučilištu u Zadru 2009., a završivši recentnim tekstovima, nastalima otkako je autor i sam profesor u sustavu visokog obrazovanja. Knjiga je na taj način prikaz mogućnosti i primjedbi o raznim pojavnostima odgoja i obrazovanja u Republici Hrvatskoj, ali i svijetu (SAD, Kina, Indija).

Sjene uspjeha sastavljene su od odabranih objavljenih i neobjavljenih tekstova, kojima je cilj ponuditi pravce promjena na svim razinama obrazovanja, odgoja i školstva. Odgovorivši na pitanje svrhovitosti svog djela, u predgovoru autor zahvaljuje svima koji su mu omogućili nastanak knjige, a navodi i autobiografske podatke koji su važni čitatelju za shvaćanje motivacije i okolnosti nastanka pojedinih tekstova. Nakon predgovora („Riječi unaprijed“), slijedi riječ urednika Vinka Tadića koji knjigu smatra važnom kao poticaj odgovornima na napredak i uklanjanje problema navedenih u autorovim tekstovima.

Knjiga se sastoji od četiri tematska dijela. Prvi dio naslovljen „Između teorije i prakse“ sadrži osam eseja. U ovom dijelu problematiziraju se i raspravljaju pitanje učiteljskog zanimanja kao poziva, kurikularna reforma Borisa Jokića, sustav natjecanja i vrednovanja u osnovnim i srednjim školama, ali i problem sintagme „znanje

je roba“ te poticanja i svrhovitosti štrajka zaposlenih u obrazovanju. Putovanjem u prvo desetljeće novog tisućljeća, autor bez zadržke izražava svoje studentsko viđenje o potonjim problemima, itekako aktualnima i danas. U prvom eseju tako zaključuje kako je kurikularna reforma nužna kako bi se smanjila razlika između „nas“ (Hrvatske) i razvijenih zemalja te kako bi Hrvatska ušla u 21. stoljeće s obzirom na znanje, pamet i inovacije koje može ponuditi svijetu. Nastavno na tu temu, slijedi drugi značajan esej, u kojem se raspravlja o gotovo mitološkom narativu društva znanja. Tekst zaključuje mislim da znanje nije jedina ključna komponenta u oblikovanju pojedinca, nego su ključne i vještine i kompetencije. Uz to, smatra važnim da se pojedinačne želje i težnje znanju moraju izjednačiti s društvenim očekivanjima i nužnostima kako bi hrvatsko društvo zaista i postalo društvo znanja.

U sljedećih nekoliko eseja Đurđević razlaže razne koncepte vezane uz nastavničku struku, a među kojima mnogi graniče između istine i mita. Jedan od takvih jest rade li nastavnici za previsoku plaću. Pri tome navodi plaće drugih službenika u državnoj službi, no ne uspoređuje ih s nastavnicima i nastavnicama, nego navodi specifičnosti nastavničkog zanimanja s obzirom na radno vrijeme, spolnu raspodjelu zaposlenih, malu mogućnost napretka i drugo. Sličnim problemima bavi se i u narednim esejima, propitujući uvriježeno mišljenje o učiteljstvu kao o pozivu te razmatrajući načine poboljšanja rada učitelja kroz dolaske sustručnjaka na sate, promjenu stanice, izmjenu nastavnog plana i programa i smanjivanje administrativnih poslova nastavnika. Nudeći „točkice“ o obrazovanju, autor naglašava i da to svakako nisu konačni prijedlozi, no da bi, kada bi se realizirali, bili brzi, jednostavni i jeftini. Svoja je znanja i prijedloge autor izložio s obzirom na saznanja o finskom, švedskom, britanskom i ostalim sustavima u Europi i svijetu. Zanimljive poglede autor ima na srednjoškolsko obrazovanje, u kojem predlaže integraciju pojedinih predmeta s jedne strane, a s druge strane diobu jednog predmeta na dva (primjerice, Hrvatski jezik koji se odnosi na izučavanje gramatike i pravopisa, a kao drugi predmet Hrvatska i svjetska književnost). Osim toga, izrazito je naglašena potreba za razvojem konceptualne razine znanja, a sve kako bi se smanjilo činjenično znanje koje samo po sebi nije svrha.

Drugi dio knjige, „U svijetu prošlosti“, nudi autorove praktične primjere u nastavi povijesti. Ideje koje navodi tiču se kreativne obrade raznih tema u nastavi povijesti, poput Osmanskog Carstva kroz popularnu seriju *Sulejman Veličanstveni*, renesanse kroz iskustveno znanje o načinu slikanja renesansnih slikara, Hladni rat kroz filmsku franšizu o Jamesu Bondu i slično. Iako mnoge teme predlaže obraditi kroz igrane serije i filmove, spominje i format debate, kroz koji je također obrađen Hladni rat. Kako bi povezo nastavu povijesti i arheologiju, autor predlaže i korištenje računalnih igrica koje spajaju ove dvije discipline. Uz to, nudi i pregled infor-

macijsko-komunikacijske tehnologije i njene mogućnosti u povezivanju popularne kulture i povijesti. Budući da je Goran Đurđević i arheolog, u dvama esejima iznosi mogućnosti implementacije arheologije u škole, ali i kod djece vrtićke dobi.

U „Sveučilišnim virovima“, kako je naslovio treći dio, Goran Đurđević nudi promišljanja koja se tiču ECTS bodova, rasprava o bolonjskoj reformi, anketa na kraju akademske godine kojima studenti ocjenjuju rad profesora i drugome. O većini tema u ovom dijelu piše iz perspektive studenta, zbog čega su ovi tekstovi i prikaz toka misli i razmišljanja onih zbog kojih i za koje visoko obrazovanje postoji, a čiji se glas rijetko čuje. Posebno je zanimljivo čitati kako određeni problemi u visokom obrazovanju, koji su postojali prije petnaest godina, ni dalje nisu riješeni, te kako bi se mnogi studenti i danas mogli poistovjetiti s mladom verzijom autora. U eseju „Volontiranje – priznavanje, honoriranje, promoviranje?“ bavi se vidom volontiranja kao stručnog osposobljavanja studenata, čime se podiže i svijest pojedinca o kolektivnoj odgovornosti i pripadnosti društvu. Osim razmatranja studentskog volontiranja, autor i u naredna dva teksta razmatra studentsko uključivanje u sveučilišnu zajednicu. Stoga, navodi povećanu potrebu za uključivanjem studenata u sustav osiguranja kvalitete, no opominje i studentski pasivizam, koji se očituje u nepohađanju događaja koji se organiziraju na razini pojedinih fakulteta, poput festivala znanosti i slično. U posljednjem tekstu trećeg dijela osvrnuo se na *Pravilnik o uvjetima izbora u znanstvena zvanja*, a posebno je istaknuo sustav bodovanja kojim se određena vrsta teksta (npr. recenzije i prikazi) ne vrednuje, dok se neke vrednuju u određenom postotku. Stoga predlaže izmjenu *Pravilnika* i uvođenje novog koji bi se temeljio na kvalitativnoj procjeni znanstvenog rada humanista.

U najkraćem tematskom dijelu, „Iz ekohumanističke niše“, Đurđević pristupa obrazovanju i odgoju iz domene ekohumanizma, a koju provlači kroz sve razine obrazovanja. Pri tome donosi uvide u ovu nedovoljno poznatu disciplinu te kao i u prijašnjim dijelovima nudi praktične primjere iz nastave. Pri tome za primjer navodi ekofeminizam kao društveno-politički pokret i teorijski pravac. Ističe se mogućnost da djeca održavaju školske vrtove ili da izrađuju pojedina nastavna pomagala. Kao najprikladniju vrstu i razinu obrazovanja za implementaciju ekofeminističkih postavki navodi gimnazijsko, srednjoškolsko obrazovanje, no ne isključuje i druga srednjoškolska usmjerenja. Osim ekofeminizma, Đurđević čitatelja upoznaje i s pojmom ekokritike, kao interdisciplinarnog područja koje se bavi načinima reprezentacije Prirode. Stoga ovo područje smatra prikladnim za uvođenje na magistarske i doktorske studije, a pri tome čak i nudi nazive i sadržaje kolegija na kojima bi se navedeno proučavalo.

Posljednja tematska cjelina, „Svjetska iskustva i dosezi“, donosi vrijedne uvide u autorova obrazovna iskustva na svjetskim sveučilištima. U pet eseja tako donosi pre-

gled svojih iskustava iz NR Kine, točnije sa Sveučilišta Capital Normal u Pekingu. Ovi su tekstovi prožeti i putopisnim, jezičnim i kulturološkim elementima, no naglasak je i dalje na kineskom obrazovnom sustavu, o kojemu ima prilike komentirati iz prve ruke imajući uvid u nekoliko sati nastave u srednjoj školi, zatim govoreći iz pozicije doktoranda arheologije te na koncu i predavača na Sveučilištu Capital Normal. Stoga je ovaj dio i vrijedan uvid u kinesko obrazovanje: od plaća nastavnika, procesa nastave, odnosa učenika i studenata prema radu i zadacima, pa do toga kako izgleda put jednog doktorskog studenta i pisanje disertacije. Mnogi bi u ovim esejima mogli pronaći i mnoštvo savjeta i prednosti koje bi ih potaknule na put jednak autorovom. Međutim, Goran Đurđević zaključuje svoja kineska iskustva mišlju da su navedena razmatranja individualni doživljaji te ne moraju biti generalizirana slika. Peti dio knjige završava dvama esejima, a vkoji se odnose na iskustva studija na američkom tlu i online studija u Indiji. Jedan je semestar proveo kao gostujući doktorski istraživač na Kalifornijskom sveučilištu UCLA, dok je tijekom 2021. godine pohađao poslijediplomski studij komparativne mitologije na Sveučilištu u Mumbaiju. U oba teksta, kao i u „kineskim iskustvima“, donosi vlastito viđenje o oba sustava, govoreći o iskustvu na UCLA-u kao o pozitivnom utjecaju na rast njega kao znanstvenika, a o indijskom kao o poticajnom i onom koje ističe važnost tradicije i mita.

Nakon Zaključnih misli slijedi nekoliko korisnih dodataka. U Prilozima se tako nalaze komentari o *Nacrtu Pravilnika o tjednim radnim obvezama učitelja i stručnih suradnika u osnovnoj školi*, a koje je Goran Đurđević napisao u suradnji s Robertom Kresinom. Sljedeći prilog predstavlja *Priručnik za izračun ECTS bodovnog sustava*, posebno validan za visoko obrazovanje i bolonjski sustav. Ovim priručnikom, nastalim u vrijeme autorova djelovanja na Sveučilištu u Zadru, nude se različiti primjeri i mogućnosti podešavanja studentskog opterećenja, a koje se očitava kroz ECTS (bodove). Nakon priloga se nalazi kronološki popis objavljenih tekstova, a koji čine ovu knjigu zajedno s do sada neobjavljenim tekstovima, koji su prvi puta objavljeni u *Sjenama uspjeha*.

Nakon Pogovora, slijede recenzije Roberta Kresine, Jane Krpina, Jelene Kupsjak, Mire Mladenovskog, Mirele Redžić i Irene Zgonc, od reda stručnjaka u domeni obrazovanja, a koji su i utjecali na autora Gorana Đurđevića kako svojim djelovanjem tako i suradnjom s autorom. Vrijednost i cjelovitost Đurđevićeve knjige očituje se i u Pojmovniku i Indeksu imena, koji čine posljednja poglavlja knjige eseja o obrazovanju, odgoju i kvaliteti.

Iscrpnim i „osvježavajućim“ pogledima na mnoge probleme današnjeg obrazovanja, Goran Đurđević pokazao je kako stručno plovi interdisciplinarnim vodama između povijesti, arheologije, ekohumanistike, pedagogije, metodike nastave i digitalne humanistike. Osim toga, na koncizan i minuciozan način analizira postojeće i

predstojeće probleme na svim razinama odgojno-obrazovnog sustava. Svaki tekst, pa i onaj nastao u studentskim danima, odražava izrazito i čvrsto mišljenje, često idealističko, čime autor pokazuje odlično poznavanje cjelovitog sustava obrazovanja, a svoju kompetenciju i kriticizam izražava i rješenjima i prijedlozima koje nudi kao izlaz adresiranim stranputicama. Knjiga se može čitati kao ono što jest – eseji o obrazovanju, odgoju i kvaliteti, ali i kao *self-help* savjetodavni priručnik za sve sudionike sustava obrazovanja, no, a nimalo manje vrijedno, i kao autobiografsko štivo koje prati razvojni put mladog intelektualca od ambicioznog i idealistički nastrojenog studenta do stasitog radnika, znanstvenika i humanističkog djelatnika.

Ivana Drmić